

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.
—
Issued daily except Sun days and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori, 2657 So. Lawndale Ave.
Office of Publication: 2657 So. Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XVIII.

Cena lista

Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 30. julija (July 30), 1925.

Subscription \$5.00 Yearly

STEV.—NUMBER 177

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

DELAVCI ORGANIZIRAJO ZAVAROVALNO DRUŽBO

USTANOVILO SE BO Z GLAVNICO \$2,000,000.

Pislovali bo pričela že zgodaj v septembru.

Washington, D. C. — Iz glavne stane Ameriške delavske federacije prihaja vest, da strokovno organizirano delavstvo ustanovi zavarovalno družbo z \$2,000,000 kapitala. To je sad konference, katere so se udeležili delegatje 198 narodnih in mednarodnih uni, ki so združene v Ameriški delavski federaciji. Matthew Woll, podpredsednik Ameriške delavske federacije, je bil izvoljen predsednikom organizacijskega odbora, George W. Perkins, zastopnik unije izdelovalcev smotk, pa tajnikom. Pričakuje se, da se bo družba imenovala Union Labor Life Insurance Company. Pričela bo pislovali zgodaj v mesecu septembru. Organizacijski odbor obstoji iz tri in dvajset unijskih odborov. Ta odbor bo imel nalogo postaviti delnice na trg za podpisovanje. Takoj na konferenci je bilo obljubljen, da bo podpisanih za \$250,000 delnic delavske zavarovalne družbe.

Predsednik Green izjavlja, da je delavska zavarovalna družba sad upanja, ki ga je gojil Samuel Gompers, pokojni predsednik Ameriške delavske federacije. Voditelji Ameriške delavske federacije so prepričani, da bo ta korak na gospodarskem polju zelo koristil ameriškem delavstvu. Nominalna vrednost delnic na deset dolarjev. Organizacijski odbor pa upa, da bodo delnice prodane po dvajset dolarjev, da se tako ustvari glavica za en milijon dolarjev in obenem še tudi prebitek za milijon dolarjev. Družba bo inkorporirana v Marylandu. Delnice bodo na prodaj le članom uni in nikomur drugemu. Vsak član bo lahko lastoval deset delnic, lokalne organizacije do 100 delnic, narodne in mednarodne centre pa 1000 delnic. Načrt je tako izdelan, da se kapitalisti ne bodo mogli polastiti podjetja in da podjetje ostane v delavskih rokah. Družba bo zavarovala ljudi za posmrtnino in odškodnino za glavne poškodbe. Načrt je sad dveh letnih preiskovanj in študij. V skupinah se lahko zavaruje cela unija ali pa lokalna organizacija.

Rezolucija, ki pooblašča ustanovitev zavarovalne družbe, je bila sprejeta soglasno na konferenci.

Z LETALOM SE PREVAŽA ŽGANJE V ZDRUŽENE DRŽAVE.

Kalamazoo, Mich. — Letalo je sedlo blizu okrajne ubožnice. In ko so ljudje prišli gledat, kaj je prišlo letalca, da je sedel na tla, ga niso našli. Mesto njega so pa zagledali sto kvartov žganja v letalu.

Oseba lastnina, ki so jo našli v letalu, govori, da je letalec neki John Williams, star 25 let, iz Chicaga.

Iz pisem, ki so jih tudi našli v letalu, sklepa šerif, da je letalec zapustil windsorsko letalsko polje v Kanadi.

Zganje je bilo dobro zavito in je prve vrste. Znamke na steklenicah so govorile, da je bilo žganje narejeno leta 1915, pretoceno v steklenice je pa bilo leta 1919.

Nekateri ljudje pripovedujejo, da so videli večkrat leteti letalo zelo nizko in sicer v smeri proti jugozapadu.

ZVEZNI SENAT BO RAZPRAVLJAL O KITAJSKI.

Boise, Idaho. — Senator Borah je 28. julija dejal tukaj, da pride kitajsko vprašanje v razpravo v zveznem senatu čim se snide prihodnji kongres.

Progled dnevnih dogodkov

Amerika.

Darrow je na kratko odgovoril na Bryanovo "poslanico s mrtvaškega odra".

Delavstvo organizira zavarovalno družbo.

Volneni magnetje znižujejo mezde.

Privatna garda premogovniških baronov omamlja ljudi s plinom.

La Follettova vdova formalno odklonila kandidaturo.

Po svetu.

V rudarski krizi na Angliškem še ni preobrata.

Velika stavka železničarjev v Indiji.

Novi škandali pretresli višje kroge v Angliji.

Rimski kardinal rajši vidi nage kakor napol oblečene ženske.

Rifijanci v novi ofenzivi.

Grki sumljivo gledajo na manevre jugoslovanske armade.

Volneni trust lrga mezde

VEČ KO DESET TISOČ DELAVCEV BO MORALO IZHAJATI Z NIŽJIM ZASLUŽKOM.

Trust je dal znamenje za znižanje mezde.

Boston, Mass. — American Woolen kompanija — podomače volneni trust — je dala znamenje za znižanje delavske mezd v tekstilni industriji. Znižala je najprvo mezdo svojim delavcem. In odkar se je to zgodilo, so volneni baroni zopet obsodili več ko deset tisoč delavcev v tovarnah za izdelovanje volnenega blaga, da se morajo zadovoljiti z nižjo mezo. Odrzali so jim deset odstotkov mezde. Ako je delavec zaslužil trideset dolarjev na teden, tedaj jih bo v prihodnje le še sedem in dvajset. In to nekaj šteje v delavski družini. Tri dolarje manj zaslužka na teden pa pomeni sto šest in petdeset dolarjev manj na leto.

V tovarnah tvrdi Blackinton Co., Stron-Hewit Co. in Hoosac Worsted Co. v North Adamsu, Sawyer-Regan Co. iz Daltona, J. & E. H. Wilson Co., S. N. C. Russell Manufacturing Co., Berkshire Woolen Co., Pomtoosuc Woolen Co. in W. E. Tillitson Manufacturing Co. iz Pittsfielda, so znižali mezdo in znižanje stopi v veljavo dne 3. avgusta. Torej ravno teden kasneje kot je določil trust v svojih tovarnah.

Dvanajst sto delavcev je zadelo mezdno znižanje dne 30. julija t. l. v tovarnah v Waru in Gilbertu, ki jih lastuje George H. Gilbert Manufacturing kompanija. Tisoč delavcev je bilo prizadetih v podjetjih International Worsted Mills in Selden Worsted Mills v Methuen in Smith & Dove Manufacturing kompanije v Andoverju in Methuenu že dne 27. julija t. l.

Stiri tisoč delavcev je bilo prizadetih dne 27. julija tudi v tovarnah Pacific Mills v Lawrence, Mass., Hockanum Mills kompanije, Rockford Manufacturing kompanije in James J. Regan Manufacturing kompanije v Rockvillu, Conn., in tvrdke Talcott Bros v Talcottvillu, Conn. Znižanje mezde je pričelo, ko je volneni trust dal znamenje. Ta industrija ima veliko zaščito s carino. V predsedniški volilni kampanji so delavcem pripovedovali o dobrih časih. Zdej se je v praksi pokazalo, kdo ima dobre čase. Kompanija je zavarovana z visoko colnino, da lahko prodaja produkte po visokih cenah, delavcem se pa trga mezda.

Francoskemu diplomatu so zaplenili orožje.

New York. — Ubišnični uradniki so v torek prišli privatno klet francoske konzule Pierre Moraschinija in odnesli tri steklenice finega vina. Konzul dolži svojo ženo, s katero se prepira in tožari, da mu je to naredila.

DARROW JE ODGOVORIL MRTVENU BRYANU

Njegov odgovor na "govor s mrtvaškega odra" proti evoluciji, ki je bil namenjen poroti v Scopesovem procesu, je kratak.

Lexington, Ky. — Clarence Darrow, čikaški odvetnik, je v torek zvečer na kratko odgovoril na zadnji poslanico Williama J. Bryana, njegovega glavnega nasprotnika v Scopesovem procesu. Poslanico, katero je bil Bryan pripravil kot zaključni govor pred poroto v Daytonu, je objavila Bryanova vdova. Listi so prinesli poslanico pod naslovom "Bryanov zadnji govor s mrtvaškega odra".

Darrow se zaenkrat ni spustil v podrobnosti Bryanovega pobiranja evolucijskih faktov in njegove zofistike. Dotaknil se je le nekaterih točk, ki se tičejo njegove osebe. Odgovoril je sledeče:

"Prečital sem bolj v naglici, kar je Bryan pripravil za svoj zaključni govor pred poroto v Daytonu. Naredil je name vtis advokatskega argumenta. Bryan je za zopet dotaknil slučaja Loeb in Leopold in Nietzschejeve filozofije ter namignil, da je ta filozofija odgovorna za njun zločin. Resnica je, da Loeb ni nič vedel o evoluciji, niti o Nietzscheju; najbrž ni nikoli slišal o tem. Leopold je seveda čital Nietzscheja, ampak to še ni dokaz, da je Nietzschejeva filozofija kriva dejanja dveh neumnih fantlinov.

"Ali ni čudno, da izmed milijonov mladenčev in deklet, ki pohajajo univerze in učilišča v Ameriki in študirajo evolucijo ter morda Nietzscheja, je le eden sam izvršil zločin, kakršnega je storil Leopold? Teden dni kasneje, če se ne motim, ko sta Loeb in Leopold izvršila zločin, je neki pridigar zastrupil svojo ženo, druga žena pa svojega moža z namenom, da se poročita. Ali naj zdej kdo trdi, da je krščanska vera poglata dotičnega pridigarja v dvojni zločin?"

"Na tem svetu se malo doseže brez napredka. Pri pokristjanjevanju Kitajcev je bilo treba ubiti mnogo Kitajcev. Iznajdba tiskarskega stroja je bila napadena in stala je mnogo življenj, toda nihče ne pravi, da ni bila dobra. Gradnja železnice je zahtevala in še zahteva človeške kri, a nihče ne taji, da železnice ne pomenijo napredka. Avtomobil pobijejo vsako leto več ljudi, kot pa je umorjenih po zločinih, ampak nihče še ni predlagal, da se mora avtomobil zavreči.

"Daytonski proces je prinesel več značilnih stvari. Med potniki v Daytonu je bil samo eden, ki je kdaj slišal o evoluciji. Danes se v Daytonu prodaja več knjig o evoluciji kakor katerih drugih in knjigarne v Chattanooga ter v drugih mestih države Tennessee komaj ustrežajo zahtevam po knjigah o razvoju človeka. Proces je vsaj zbudil ljudi, da so začeli misliti."

GREENOVI NAZORI O ORGANIZIRANJU NEORGANIZIRANIH DELAVCEV.

Washington, D. C. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je govoril obširno na konvenciji kovinskih tiskarjev o organiziranju ostalih petnajst milijonov neorganiziranih ameriških delavcev v Združenih državah. Izjavil je, da bodo v kampanji za organiziranje neorganiziranih nastopili najboljši govorniki, porabilec bodo kinolike in sploh najmodernejša sredstva. Naglašal je, da je v Ameriki dvajset milijonov organiziranih delavcev in od teh jih je organiziranih pet milijonov. On upa, da bodo v sedanjih kampanji organizirali še one, ki so zunaj organizacije.

Kompanijska garda omamlja ljudi s plinom

Vlada je prejela pritožbo zoper novo teroristično taktiko premogarskih baronov v West Virginiji.

Washington, D. C. — J. L. Studdard, zastopnik rudarske organizacije United Mine Workers of Amerika, je poslal pritožbo delavskemu departamentu administracije, da je privatna kompanijska garda omamlila s strupenim plinom 35 oseb pri rovu št. 9 Jamison Coal & Coke kompanije blizu Farmingtona, W. Va. Studdard zahteva vladno preiskavo.

Kardinal o ženskih oblekah iz nagoti

Ljubše bi mu bilo, da ženske hodijo nage kakor pa polnake kot se zdaj godi. — Misijonar iz Afrike se tudi zgraža.

London, 29. jul. — Kardinal Gasquet, 79-letni knjižničar v Vatikanu, ki je posetil London, bi rajši videl, da hodijo ženske naokrog popolnoma nage kakor pa napol oblečene kot so danes. Kardinalova sodba o moderni ženski noši — katere je po mnenju zdravniških večakov zelo koristna zdravju in higijeni — je sledeča: "Splošno propadanje, ki se po vojni širi po Evropi, se najbolj izraža v nečedni ženski obleki. Ne vem, kaj naj še ženske vržejo s sebe. Faktično bi bilo boljše, če bi hodile popolnoma nage kakor pa polnake kot se zdaj. Popolna nagota bi bila manj odurna ljudem dobrega okusa. V sedanjih tesni in pomankljivi obleki je več sugestivnosti kot pa v popolni nagoti."

Miss Kate O'Brien, tajnica Sunlight lige, je odgovorila kardinalu, da se popolnoma strinja, da je najboljše, če ženske zavžejo obleko in hodijo neokrog popolnoma nage, ker potem bi bile zdravejše.

New York, N. Y. — Dr. Arthur L. Piper in njegova žena, ki sta misijonarila med zamorskimi barbari v belgijski afriški koloniji Congo, sta se ob prihodu v New York javno zgražala nad sedanjo žensko nošo. "Mi učimo gole zamorke v Afriki, da naj denejo nase malo več kot nakit okrog vratu in palmovo olje, tu pa vidimo, da civilizirane Američanke nosijo le pudr, barvo in sugestijo", je tožil misijonar.

BOSTONSKI CESTNOŽELEZNIŠKI USLUŽBENCI V MEZDNEM GIBANJU.

Boston, Mass. — Uslužbenci Eastern Massachusetts Railway kompanije zahtevajo dvajset centov povišanja mezde. Stara mezda znaša 63 centov na uro, uslužbenci pa zahtevajo 75 centov. Zahteva je bila predložena sodišču, v katerega izvoli vsaka stranka po enega člana, oba pa tretjega. Povišanje mezde bo veljavno od prvega maja t. l. Vseh uslužbencev je dvanajst sto.

Na stavki so tudi električarji, ki delajo na stavih, ker so podjetniki sprejeli v del neorganizirane električarje. Nekateri podjetniki so takoj odsvolili neorganizirane električarje.

Zraven so na stavki še drugi stavbniški delavci iz ravno tistih vzrokov.

OPERACIJA JI JE POKVARILA OBRAZ.

Jugoslovanka toži bolnišnico za \$100,000 odškodnine.

St. Joseph, Mo. — Mrs. Rosie Blašković iz Omaha, Nebr., je 28. julija vložila tožbo pri tiskalnem zveznem sodišču proti Nichols Sanitarium korporaciji in proti dr. Perry Nicholasu v Savannahu, Mo., za \$100,000 odškodnine radi pokvarjenega obraza. Tožiteljica navede, da se

VELIKA STAVKA ŽELEZNIČARJEV V INDIJI

Šestdeset tisoč železničarjev je v tem gibanju. — Obrnili so se za pomoč na ameriške železničarje. — Delavci zaslužijo največ dolar na dan. — Delavnik pa traja še dvanajst ur.

New York, N. Y. (F. P.) — Šestdeset tisoč železniških delavcev v severozapadni Indiji se bojuje proti severozapadni železniški družbi, katere železniško omrežje se razprostira prek 1,200 milj ozemlja od Punjaba do Bengalijske. Ti železniški delavci se obračajo za pomoč na ameriško organizirano delavstvo, da nadaljujejo boj, ki zanje pomeni življenje ali smrt.

Apel za pomoč je prejel Saliendra Chose, tajnik organizacije Prijateljev svobode v Indiji. Odposlal ga je M. M. Kahn, tajnik organizacije severozapadnih železničarjev. V apelu se toplo apelira za pomoč in Chose izjavlja, da prične takoj kampanja za pobiranje prispevkov.

Prejane stavke so bile majhne. Tako obsežne stavke, kot je sedanja, še ni bilo na železnikah v Indiji. Stavka je obrambna in je pričela, ker je železniška družba odsvolila enega izmed organizatorjev. Stavka je pričela najprvo v majhni popravilnici in se je hitro razširila prek dežele.

Železničarji v Indiji so izkoriščani, kot menda nikjer drugje na svetu. Delati morajo dvajset ur dnevno in mezda izučnih delavcev je od osem an (16 centov) do treh rupij (enega dolarja) na dan. Najnižja mezda zadostuje komaj za samca, da si kupi riž. Ako je delavec oženjen ima družino, ne ostane ničesar za njeno prehranitev.

Tudi civilna svoboda je zelo omejena, niti toliko je ni kot v mestih Zapadne Virginije, v katerih so premogovniški podjetniki absolutni gospodarji. Delavci so nastanjeni v kolibah ob železniški progi in pod nadzorom kompanijske policije. Zdej jih iz teh kolib postavlja kompanijska policija na cesto. Kjer niso sodišča intervenirala, so nastanili stavkajoče delavce v kočah, ki so jih zgradili na prazen mestni svetlu, ali ki so ga jim ponudili dobrosrčni ljudje.

Severozapadna železnica ima zelo ozke stike z imperijalno vlado, ki ji garantira petodostotno dividendo. Ona simpatizira s kompanijo, kar potrjuje preganjanje stavkarjev. Vlada je izdala oglaš, v katerem grozi, da je stavka gibanje nepismenih delavcev in da bo vlada z vsemi sredstvi nastopila proti nji, dokler ne bo zlomljena.

Vseindijsko železničarsko društvo je izdalo okrožnico, v kateri izreka svoje simpatije do stavkarjev. V tej okrožnici pravi, da se naj delavci zavedajo, da boj, ki je bil vsiljen danes železniškim delavcem na severozapadni železnici, bo mogoče že jutri njih boj. Kajti odklonitev priznanja organizacije zadene delavske strokovne organizacije v njih temeljih. V položaj stavkarjev se je laglje vmisli, kot ga pa opisati. Pet in sedemdeset stavkarjev so že privlekli do zdej (23. junija) na kriminalno sodišče v Sukkuru, okrog pet in trideset stavkarjev so aretirali v Lahoru in okrog ducata v Kurrachiju. Ti stavkarji potrebujejo legalne pomoči, njih družine pa potrebujejo takojšnjo pomoč. Nekateri žele oditi domov, pa ne morejo, ker nimajo denarja za vozni listek. Delavske stroke ne organizacije naj takoj prispevajo za omiljenje bede.

je v omenjenem sanitariju zdravila vsled uljes na nosu, toda zdravnik ji je z operacijo tako spali nos, da celo njeni otroci preplašeni beže pred njo.

V rudarski krizi v Angliji še ni preobrata

Vlada ni dosegla nič na sestanku z baroni premoga. Namigovanja o mezdnem kompromisu.

London, 29. jul. — Do dneva rudarske stavke je samo še dva dni in danes še ne kaže, da pride kak preobrat v krizi. Premier Baldwin danes konferira z zastopniki rudarjev. Včeraj je konferiral z baroni premoga, toda brez uspeha. Lastniki rogov nočejo umakniti sklepa o razveljavitvi stare pogodbe. Nekateri lastniki so sugestirali, da so pripravljene razpravljati o novem mezdnem sistemu. Na podlagi tega sistema, kakršen še ne postoji nikjer, bi rudarji prejeli malo plačo po številu članov svojih družin. Samski rudar bi imel najnižjo mezdo, oženjen rudar pa en šiling več in na vsakega otroka po en šiling več. Princip minimalne mezde odpade.

Kabinet je včeraj zopet razpravljal o industrijski krizi, naredil pa ni nobenega zaključka glede državne subvencije.

Maročska vojna

Vstani izvršili nov napad in osvojili francosko poselje.

Pariz, 29. jul. — Rifijanci so včeraj z veliko silo napadli Vezan, sveto vas, ki je maročska Meka. Vas tvori važno postojanko na zapadni strani francoske fronte. Napadalc, ki so bili večinoma rifijanski zavezniški rodu Jebala, niso še dosegli Vezana, okupirali pa so francosko postojanko Zendulo šest milj proti severu. Jebalci imajo zdej 20,000 mož v akciji.

Maršal Petain in španski diktator Primo de Rivera sta včeraj konferirala v Tetuanu o prihajajoči francosko-španski ofenzivi. Petain se danes vrača v Pariz, kjer bo poročal vladi o položaju.

NOV ŠKANDAL V ANGLEŠKI VIŠJI DRUŽBI.

Moralna gnolba v aristokratskih krogih odkrita v tožbi na razpoko. — Bivši državnik Gladstone tudi razgujen kot vlačugar.

London, 29. jul. — Alfred Baldwin Raper, prejšnji poslanec v parlamentu, je včeraj zmagal pred sodiščem v tožbi za ločitev zakona. Sodnik Hill mu je dovolil razpoko od njegove žene, bivše markize Cottingham. Med obravnavo, ki je trajala skoraj teden dni, je londonsko občinstvo zopet slišalo pikantnosti iz življenja angleških aristokratskih krogov.

Obtožena Raperjeva žena je pred sodiščem priznala, da je imela tajno spolno razmerje z odličnim državnikom, ki je že mrtev. Sodnik je odredil, da se ime tega državnika zapiše na listek in izroči njemu. Ime je ostalo tajno, to pa je povzročilo vihar govoric po Londonu in vsi odlični državniki, ki so umrli zadnja leta, so zdej osumljeni. Raperjev odvetnik je protestiral proti potlačenju imena, rekoč, da tako početje meče črno senco na nedolžne ljudi. Dalje je rekel, da je slišal v parlamentu, da sumnja pada na pokojnega lorda Curzona, bivšega zunanjega ministra, in tudi na lorda Milnerja; on pa prisega na svojo čast, da prvi ne drugi ni kriv.

Istočasno je kapitan Peter Wright, znani angleški pisatelj, povzročil veliko senzacijo, ko je v svoji novi knjigi "Portraits and Criticism" obdolžil pokojnega slovečega ministrskega predsednika Williama E. Gladstone, da ostane pri svoji trditvi, ki temelji na informacijah, kateri mu je dal pokojni lord Milner. Afera se bo mogoče prala pred sodiščem.

Agitirajte za "Prosveto"!

PROSVETA

SLIKE IZ NASELBN

Valley Grove, W. Va. — Čudno se mi vidi, da se iz tukajšnje slovenske naselbine nikdo več ne oglasi v "Prosveto". Izgovor radi pomanjkanja časa je nesmiseln, saj vendar premožovni baroni zmiraj gledajo, da imamo dovolj časa za razvedrilo.

Delavskih razmer ne bom veliko opisoval, kjer ako danes pišem resnico, je že jutri lahko laž. V tukajšnjih treh unijskih premogorovih je danes, ko to pišem, obratovanje v polnem zamahu, jutri bo mogoče že zaprto. Take so tukajšnje delavske razmere, enkrat obratuje s polno paro, drugič nič. Drugi premogorovi v tukajšnji okolici so večinoma vsi na stavki že od prvega aprila t. l., rudarji se bore za priznanje U. M. W. of A.

Na društvenem polju tudi napredujemo povojno. Imamo dve društvi, eno pripada k S. N. P. J. drugo pa k S. S. P. Z.

Agitiramo dobro, tako da zmirom pridobimo kakšnega novega člana k eni ali drugi. Mislilim, da to je napredek, kaj ne?

Kot sem že prej omenil, delavske razmere so tukaj slabe, ter nikomur ne svetujem sem hoditi za delom.

Dne 13. julija zjutraj je stopil sam predsednik družbe pred nas ter nam naznanil, da je družba v slabih finančnih razmerah. Obenem nas je prosil, da bi delali ter preložili naš plačilni dan od 25. julija na 25. avgusta, takrat pa bo denarja na koše. Naznanil je nam tudi, da jim večje banke ne posodijo denarja, ker poče družba razpustiti organizacije U. M. W. of A. ter obratovati premogorov pod "open shopom". Ne vemo, koliko je na tem resnice.

Ko to pišem, še ne vem, ali bomo omenjeno sprejeli ali ne. Stvar imajo v rokah odborniki U. M. W. of A. Predsednik družbe je tudi omenil, ako ne sprejmemo ponudbe, da je prisiljen zapreti vse premogorove — pri zadetih je šest. Ako se situacija kaj izboljša, bom že poročal. Zaenkrat je precej slabo.

Zjutraj na dan Neodvisnosti smo se podali v mestce Moundsville, W. Va., pri tamkajšnjih rojakih smo se prav dobro zabavali, proti večeru prišli do domov, mesto da bi šli spat, so pa nas zopet deževni oblaki podili naravnost proti naselbini Meadow Lands, Pa., kjer se je vršila veselica s predstavo pod imenom "Vai pod enim klobukom".

V Washingtonu, Pa., so nas dohiteli deževni oblaki, izpustili so svoje, in prej kot smo se "izkrcali" iz našega boata, smo bili premočeni do kože.

Prestopivši prag dvorane malo pogovorimo z znanci in prijatelji, pa bil sem tudi pod kožo moker.

Igra je bila povojno vršena, igralcev ne bom kritiziral, ker igrali so dobro; vsak razen enega je izvršil svojo nalogo dobro. Izvzeti je tudi dobro igral neko glavno vlogo, samo proti ljudem je preveč obračal hrbet.

Vse kaj drugega pa je z gledalci. Čudno se mi vidi, da so igralci mogli svoje vloge vršiti ko je pri vsaki točki ali večji besedi nastal smeh po dvorani, da se ni mogla čuti beseda igralcev. To se mi ne dopade, pa mislim, da v drugi do boljše. Tega so krivi tudi igralci, zakaj pa predstavljajo take burke, da se res lahko človek nasmeje za par mesecev skupaj. Včasih je še meni ušlo, ko sem se držal kar sem imel moč. Vsa čast igralcem tamošnjega kluba "Triglav".

Pozdrav vsem čitateljem! —

Thos. Reven.
(Odstavek radi plesne veselice smo izpustili, ker je pianje za dotično priredbo došlo prepozno. — Ured.)

St. Louis, Mo. — Naš klub za Slovenski narodni dom je sklenil prirediti piknik, kateri se bo vršil dne 2. avgusta v Point Breeze Parku. Začetek je ob eni popoldne. Vstopnine je 35 centov na osebo. Otroci pod petnajst letom so prosti. Za veselico preskrbi klubov odbor, da bo dovolj prigrizka in sveže pijače. Za tiste, ki radi plešejo, bo pa izvrstna češka muzika. Čisti dobček je namenjen za Slovenski narodni dom. Zato vabimo vsa društva od tu in iz okolice, vse Slovence in Hrvatce ter tiste, ki se niste člani kluba, da bomo skupaj na veselici. Na pikniku bomo tudi sprejemali nove čla-

ne. Zato vas vabimo, da se udeležite veselice in pomorete do našega cilja za S. N. D. — A. Petrovic.

Horning, Pa. (Okolica Broughtona). — Ker se takorekč skokoma bliža čas, ko se ob vršila redna konvencija, naj tudi jaz nekoliko spregovorim in povem, da pazno prečitam prav vsako priporočilo posameznih članov. Eni so dobri, drugi se mi zde, da pišejo kar tjeviden in so takorekč proti samim sebi in proti koristim celokupnega članstva. Prišel sem do zaključka, da ako bo konvencija vzela vsa ona priporočila v pretres, bo morala potratiti najmanj mesec dni časa. Vse ta čas pa ne bi bilo drugega kakor ostri prepri in prazni govori. In če bi hoteli vse zadovoljiti, bi po mojem prepričanju morali izdelati za 50.000 članov najmanj 25.000 pravil, in vsaka pravila bi se morala drugače glasiti, da bi bili vsi zadovoljni, ker komaj dva člana mogoče enako mislijo, tretji pa že zopet drugače in pobija misli prvih dveh.

Res je dobro, da člani pišejo, da tako vidimo, katero priporočilo bi služilo največ koristim celokupnega članstva in jednote. Najbolj koristno in olajšanje za delegata bo pa to, ako članstvo krajevnih društev sedaj v avgustu gre na seje od prvega do zadnjega člana vse, ter potem ukrepa radi pravil. To je tudi dolžnost vsakega člana, da se udeleži, ko bo društvo dajalo navodila delegatu, ne pa reči, kot je navada, da bodo še drugi naredili. Na sejo društva, če šteje od 200 do 300 članov, jih pride 30 ali pa še ne. In ravno tako člani potem najbolj kritizirajo in amatrjo druge za neumne. Članstvo pri društvih naj torej to upošteva in naj se udeleži se. Nekateri boste dajali navodilo delegatu in s tem omogočili, da bo sposobno in pravilno po vaši želji zastopal društvo ter ne bo kimovec, kakor nekateri člani že naprej predbacivajo, ki mislijo, da bogve kako junaško so se postavili, ko so zapisali besedo "kimovec".

Enako pozivljam tudi člane društva "Zvezda" št. 52 v Broughtonu, Pa., da se sleherni udeležijo seje, katere se bo vršila dne 2. avgusta. Na zadnji seji je bilo namreč sklenjeno, da bomo ukrepali o pravih in dali delegatu navodilo, kar je dolžnost vsakega člana. Ne zanemarite torej seje, ker tu bo šlo za vaše skupne koristi in ne le za par oseb. Če se udeležite seje, lahko marsikaj naredimo, in upam, da bomo z lahkoto rešili vse probleme, to je da bomo vsi skupaj lahko uvideli, kaj ne služi napredku celokupnega članstva in tudi ne jednote. Veliko članov veliko ve in tako tudi lahko daste precejšnjo mero priporočil, ki morajo izvirati iz zdravega mišljenja, da bo tako delegat predložil konvenciji želje članstva. Samo navesti treznega članstva bodo upoštevani. To si naj zapomni vsak.

Članstvo se največ vrti okoli skladov po \$4 in \$5. Jaz mislim, da ne bo tako težko rešiti. Glavni tajnik pove, da v skladu za \$5 tako ni nikogar več. Vidim pa veliko več drugega rekonstrukcijskega dela, da bo prišlo zadovoljstvo za članstvo in jednote. Vprašanje bo, kako urejevati Prosveto, ker nekateri priporočajo več jezikov, drugi so proti. Jaz bi priporočal, da bi se tednik tiskal v štirih jezikih, namreč v slovenskem, hrvaškem, poljskem in angleškem. Veliko bratov Hrvatov plačuje uradno številko, pa je čitati ne zna. Tako nimajo tiste ljubezni do organizacije, kot bi jo imeli, če bi razumeli nje glasilo. Istotako je z br. Poljaki, ki trumoma pristopajo k S. N. P. J. Njenega glasila pa ne razumejo, da se jim še zdalaka ne sanja, kako velikega pomena je za delavce S. N. P. J. Samo to vedo, da so pri "kranjskem spolku". Drugače bi bilo, če bi oni dobili glasilo v svojem jeziku in bi jim dali priliko vse razumeti. V angleškem jeziku bi pa morala Prosveta izhajati radi mladine, da bi se nam tudi mladi, angleško govoreči člani bolj približevali, ne odtujevali.

Rojake v Waukeganu uljudno prosim, ako je kdo v njih mestu iz belecerkuške fare na Dolenjskem, da je naprošen, da bi mi pisal, ker želim vsakega obiskati za časa konvencije. Ako bi bilo mogoče, bi dobil tudi stanovanje za časa konvencije. — Marko Červan, Box 73, Horning, Pa.

POGLED V BODOČNOST.

Kaj je treba še izumiti?

Naša doba se priljubno imenuje doba izumov in se z ozirom na prejšnje čase rada ponaša, da je na vrhuncu tehnike. Umetno je torej, da se ne oziramo samo v preteklost, temveč da pogledamo tudi v prihodnost in da promatramo one probleme, ki še čakajo povoljne rešitve.

Brezlično govorjenje na daljavo, za katerim smo tako dolgo stremeli, je postalo resničnost; zdi pa se, da nas loči še dolga doba od onega idealnega stanja, ko bo lahko vsakdo nosil v žepu majhen aparat za razgovarjanje na daljavo in se bo lahko, kjerkoli bi se nahajal, razgovarjal z vsako poljubno osebo. Tehnične osnove za tak izum so podane in upati je, da bodo vsaj naši potomci ta problem srečno rešili.

Tudi glede izkoriščanja naravnih moči nas čaka še marsikatera težka naloga. Nevhite gredo neizkoriščane mimo nas; in vendar tiči v blisku električna moč, ki jo komaj slutimo, a ne le v blisku, temveč sploh v elektriciteti, ki napolnjuje zrak. Še ogromnejše so moči, ki v vetru neizkoriščane vejejo mimo nas. Ako gre v prvem primeru za to, da elektriciteto vjamemo in spravimo ter jo pozneje izkoristimo, gre v drugem primeru za takomenovano "akutno" izkoriščanje moči, to je za moč, ki jo ne moremo spraviti, marveč jo moramo trenutno uporabiti. Že danes imamo motorje na sapo, ki so še v primitivnih početkih svojega razvoja, kar je tem bolj obžalovati, ker delujejo z zelo ceneno močjo.

Na daljnem severu nas danes že znatno prekašajo glede izkoriščanja vetrovne moči.

Vprašanje nabiranja moči je tudi oni problem, s katerim se že dolgo bavijo raziskovalci — nabiranje solne toplote. Naravnost grandiozna je potrat, da nas narava poleti po več mesecev obispa z vročino, dočim moramo po zimi proizvajati umetno gorkoto. Bilo bi umestno, da se to izravna. Gre za to, da se najde snov, ki bi "popila" solčno gorkoto ter jo pod gotovimi pogoji zopet oddajala. Ako se posreči, bomo imeli pozimi neke v sobi par kroglice, ki bodo celo sobo ogrevale, in pozneji rodovi bodo z rameni skomigali, ko bodo čitali o naši nerodni in dragi kurjavi. "V dobri, ko so imeli v sobah še peči," tako se bo pričejala marsikatera pripovedka.

Tako bodo morebiti kdaj tudi o čem drugem skomigali z rameni, na primer o načinu, kako smo zavživali hrano, kakoršna je danes in ki zahteva, da se mora tretji ali četrti človek baviti s tem, da nam pripravi hrano. Tu bo posegel vmes kemik, ki bo na podlagi znanosti o prehrani pripravil kake kroglice, ki bodo vsebovale vse snovi, ki jih človek potrebuje za življenje, in sicer v komprimirani obliki, ki bo množino dnevnih potrebnih hranen znatno zmanjšala ter silno olajšala delo za pripravo hrane. Pot do tega cilja bo morebiti nekoliko daljši, kakor oni do povoljne rešitve ostalih problemov.

Kakor vidimo, so še velevažni problemi, ki čakajo rešitve in je morebiti dobe že v bližnji bodočnosti. Skoraj izključeno je, da bi se življenje človeštva še dolgo vršilo v sedanjih življenjskih oblikah.

AMERIŠKI BANKIRJI KUPI LI STINNESOVE RUDNIKE.

Plačali so tri milijone dolarjev. Angleški finančniki so tudi zraven. Prva ameriška invazija nemških industrij.

New York, N. Y. — Ameriški in angleški bankirji so 28. julija prvič invadirali Nemčijo, ko so kupili kontrolne interese Deutscher Luxemburg kompanije, ki je bila last pokojnega nemškega milijardarja Hugo Stinnesa. Kakor izgleda, se bo ogromno Stinnesovo premoženje raztepo na vse štiri vetrove vsled prepira med njegovimi sinovi, ki se tepejo za dedščino.

Omenjena družba poseduje 110 premogovnikov v Nemčiji, v katerih je uposlenih 22.000 rudarjev. Ameriški in angleški bankirji so plačali tri do štiri milijone dolarjev za delnice, katere jim dajejo kontrolo nad rudniki.

ZARKOMET

Kaj bi rekel?

Brisbane piše, da je imel Bryan mnogo govorov, dokler je bil živ. Milijoni so ga poslušali in milijoni ga niso marali poslušati. Ves svet bi ga pa poslušal z največjim zanimanjem, če bi Bryan zdaj prišel nazaj in povedal vsaj v tridesetih sekundah kaj je videl in občutil v eni minuti po svoji smrti.

Brisbane je lokav. Ve, kdaj je psihološki moment za prisilitev klfute. Saj pravi malo nižje: Vera ne zahteva, da mora vse vedeti. Veruj, če veš ali ne veš!

Konj odhaja.

Te dni sem čital zanimivo statistiko o konjskem prebivalstvu v Ameriki. Konjev je vedno manj. Pred sedmimi leti jih je bilo še 21 milijonov, danes jih je 17 milijonov. Konji izginjajo na farmah; zamenjavajo jih avtomobili, truki in traktorji. Zelenica je prepodila konja s ceste. Umaknil se je v mesta in na farme. Avtomobil ga je pogнал in mest in zdaj ga podi motor še s kmetij. Taka je usoda konja.

Z odhodom konja pride šele nova doba, prava doba motorja. Okrog 10.000 let je konj poleg vola in kamele služil človeštvu v transportaciji. To je bila doba živinske gonilne sile, zelo kruta doba v razvoju gospodarstva. Čas je torej, da gre konj v pokoj. Nič ni treba žalovati po njem. Obžalovanja vredno je le to, ker nebrojni ljudje delajo še kot konji. Konji si niso mogli pomagati, ljudje pa bi si lahko pomagali, če bi ne imeli tako lenih možganov.

Jugoslovanska domovina v Afriki je v nevarnosti!

Starokrajski listi poročajo, da je mnogo Jugoslovancev in med temi tudi nekaj Slovencev na francoski fronti v Maroku. Razumljivo je, da so prostovoljci. Prostovoljci, odkoderkoli, ki gredo na francosko fronto v Afriki, zaslužijo v polni meri, da ostanejo vsi do zadnjega na fronti. Če se pa kateri slučajno vrne domov, ga je treba takoj zapreti v norišnico.

Bryan ni več odgovoren.

Bryanova vdova je objavila govor, katerega je imel Bryan govoriti ob zaključku Scopesovega procesa. Govor je izostal, kar je bila obravnava zaključena brez argumentov. To je bil Bryanov zadnji govor in vdova je hotela, da Bryan govori z mrtvaškega odra.

Ker pa je vdova hotela, da Bryan govori z mrtvaškega odra, bo morala sprejeti tudi njegov. Dosegla je, da se Bryan, ki se je smešil v življenju, smeši tudi po smrti. Težko je najti toliko neumnosti in laži na enem kupu kolikor je nagramenih v govoru "z mrtvaškega odra". In to ne dela mrliču nobene časti. Pregovor, da mrtvemu človeku pripeti le jama, ne drži več. Mrtvemu Bryanu se je pripetilo, da ga lomi še po smrti. Mrlič seveda ni odgovoren.

Dajte jim bika!

Nova grška vlada namerava uvesti borbe z biki, da se bodo ljudje zabavali in ne bodo več mislili na revolucijo. Ne vem, kje je grška vlada dobila to idejo. V Mehiki imajo bikoborbe vsak dan in revolucijo vsako leto. Če misli general Pangalos, da pojdejo Grki v kloster, ko bodo gledali kako biki parajo ko njem vampe v areni, se je zmotil. Ali bi on rad igral vlogo bika?

Se nekaj je. Grška meja z Jugoslavijo.

Vse je tiho.

S severnega tečaja in iz Rima ni zadnje čase nič novega.

Se bo prijetno!

Trunk pravi, da njegov "Trunk" ne bo prazen, dokler bo Zarkomet sijal. Zarkomet pa bo sijal, dokler ne bo Trunkov "trunk" prazen—in potem še nekaj časa.

K. T. B.

Ali želiš znati pravilno glasiti in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katere je izdala in ima na prosti Književna mušica S. N. P. J.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

3557-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (Juni 30-25) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem davcom potekla naročnina. Ponovite je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

ODLOČNOST PRINESE USPEH, OMAHOVANJE PA PORAZ.

V Bostonu je visela precej dni stavka uslužbencev nadulčne železnice na niti. Kompanija je zahtevala, da se stara metoda za izbiranje razsodišča odpravi in nadomesti z novo, ki je nji všeč in od katere je pričakovala zase velik uspeh.

Uslužbenci so zahtevali povišanje mezde, kompanija je pa zahtevala, da se mezda zniža. Ko so se zastopniki kompanije in organizacije zedinili, da se mezdno vprašanje predloži razsodišču, ker se ne morejo zediniti glede njega, so bili zastopniki tukaj z izgovorom, da je treba uvesti novo metodo za izbiranje razsodišča. Zastopniki uslužbencev so spoznali past, ki jim jo je nastavila kompanija, pa niso šli vanjo. Sporočili so stvar svoji organizaciji. Članstvo je o tem vprašanju še enkrat glasovalo in se izreklo z ogromno večino za stavko, ako kompanija ne odneha od svoje zahteve, po kateri so mora metoda za izvolitev razsodišča spremeniti. Nekaj dni je izgledalo, da je stavka neizogibna, ker je bil governor Fuller bolj naklonjen kompaniji kot uniji uslužbencev nadulčne železnice. Kompanija je upala, da to uslužbenec ostraši. In tako se je vedno bolj bližal dan, ko je imela pričeti stavka. V zadnjem trenutku je pa družba izjavila, da prizna staro metodo za izbiranje razsodišča. Spoznala je, če pride do stavke, bo moralna pravica na strani uslužbencev in zaradi tega je bolje, da odneha.

Stavka je zadnje orožje, ki se ga posluži delavstvo v gospodarskih bojih napram podjetnikom. In ker je to zadnje orožje, je treba vedno preje dobro pretehtati vse vzroke, ki govore zanj. In če ti vzroki govore, da je moralna pravica na strani delavcev, tedaj morajo delavci ostati odločni, če hočejo doseči uspeh brez stavke. Seveda se najdejo podjetniki, ki ne dajo počenega groša, na čigavi strani je moralna pravica. Tudi v takem slučaju ne more odnehati delavstvo, če spoštuje samega sebe. V tem slučaju je prisiljeno zastavkati ne glede nato, kakšni so zanj izgledi na zmago.

Taki podjetniki, ki ne dajo nič na čigavi strani je moralna pravica, pa niso samo trmoglavci, ki vstrajajo na svojem stališču, ker so se zanj izrekli, ampak med njimi je precej takih, ki dobro pretehtajo moč delavstva, in če vidi, da so ji kos, izzovejo stavko.

Zato se dostikrat piše in govori, da so bili delavci prisiljeni zastavkati.

Tudi v tem slučaju le vztrajna odločnost prinese delavcem uspeh. Delavci ne smejo verjeti kapitalističnemu časopisju, ki poroča o stavki. Ta poročila so tako pobarvana, da koristijo podjetniku. Zavedati se morajo, če ostanejo doma, da se mora podjetnik končno le podati.

Ako se podjetniku tudi posreči nabrati nekaj stavkove kazev, da z njimi straši delavce, češ, vaša mesta so že zasidena in če se prav hitro ne vrnete na delo in zanj ponižno prosite, vas sploh ne maram več, je jasno kot beli dan, da noben podjetnik ne more obratovati svojega podjetja brez izurjenih delavcev. Stavkokazijo ponavadi le slabi delavci; le redkokdaj se dogodi, da so med stavkokazi tudi dobri delavci.

Trpljenje delavcev je seveda veliko večje, kadar pride do stavke. Delavstvo dandanes še ni tako organizirano, da bi lahko popolnoma prehranjevalo stavkarske družine. Kadar bo delavska organizacija tako izdelana, se ne bo upal noben podjetnik, pa magari če je sam feklarski trust, izzvati delavske stavke. Prav rad bo priznal delavske zahteve, ker bo vedel, da bo zanj stavka končala s porazom.

Kadar delavstvo zastavka, mora vzdržati v stavki kljub temu, da so podpore majhne, kajti če je delavstvo poraženo, je navadno razbita tudi organizacija. Kaj temu sledi, pa vedo dobro vsi delavci, ki so že bili kdaj poraženi v stavki.

Podjetnik ni zadovoljen le s prvim uspehom, ampak takoj pridejo druge šikane. Mezda se še bolj zniža, delavnik podaljša, v podjetju se uvede vohunski sistem, delavec, ki se upa le kihnti proti podjetnikovim ukazom, pa zleti na cesto.

Le odločnost lahko prinese delavstvu uspeh, kadar tirja svoje pravice, omahovanje pa poraz.

RAZNE VESTI

VIHARČEK V ČAJNEM KOTLICKU.

Chicago, Ill. — Tukaj postoji društvo, ki si je dalo ime Department konstablerv. Člani tega društva niso uradni konstablerv, ampak so navadni člani navadnega privatnega društva. Odkar je državna legislatura sprejela postavbo, da niso veljavna dovoljenja mirovnih sodnikov za nošenje skritega orožja, so napočili za člane tega društva trdi časi. Policijska je člane aretirala zaradi nošenja skritega orožja, ako je našel na katerega oboroženega člana. Beseda članov tega društva ni imela nobene veljave več na policijskih postajah. To je pa tako ujezilo štirinajst članov tega društva, da so prišli v skupini v glavni urad svojega društva, da rezignirajo. Vrata so bila zaprta. To jih je še bolj ujezilo in pometali so svoje samokrese in članske listke v posodo za odpadke in pri tem godrnjali:

"Mi se odpovemo. Mi resigniramo. V pekel s konstablervstvom. Svoj čas tratimo z love-njem kriminalcev, prodajalcev narkotičnih strupov, grešnikov proti Volsteadovi postavi, policijski department pa zopet trati čas s tem, da lovi nas. Mi se odpovemo, v pekel s takim delom."

Nato je pojasnil E. G. Keys, ki je vrhovni nadzornik tega konstablervskega društva, da vsaka člana stane \$24.50 samo pristopnina, poleg mora pa še plačati dva dolarja, da sme nositi samokres. Trije člani so bili poslani v poboljševalnico, ker so nosili samokres.

Nato so društveni vporniki izjavili, da pridejo zopet prihodnji dan, kajti sili so takega norčevanja.

ŽENSKE, VARUJTE SE BRI-NJEVCA!

Chicago, Ill. — To bo menda napis na oblekah, ki jih bodo prodajali v bodočnosti, ako se vstopujejo besede, ki jih je spregovoril C. C. Hubbard, uradnik v zveznem biroju za stalne izdelke. Govoril je na zborovanju čistilcev in barvarjev oblek. Pri-povedoval je, da pride na trg novo blago, ki bo izgledalo kot svi-la. Narejeno pa bo iz bombaža in obdelano s kisovno kislino. Ako bo ženska, oblečena v tako obleko, izšla le majhno čašico brinjeveca po svoji obleki, tedaj se bo blago takoj razkrojilo in razpadlo.

OKOSTJE MASTADONA IZ-KOPAVALO V INGLESIDU.

Chicago, Ill. — Dr. H. W. Nichols in profesor Elmer S. Riggs sta se odpravila v Ingleside, da izkopljata okostje mastadona, od katerega sta že odkrila nekaj ko-sti. Te kosti so našli, ko so čisti-li nov kanal blizu Lisičjega jezera (Fox Lake). Profesor Riggs je izjavil, da je ta žival živela najmanj petdeset tisoč let pred Kr. r. Profesorjeva izjava pove jasno kot beli dan, da so te velike živali živlele veliko prej, preden je biblijski Noe pričel tesariti svojo barko, in da jih je Noe pozabil vzeti vanjo. Okostje leži v šoti petnajst čevljev pod vodo.

Fašisti napadli invalide.

Pariz, 29. jul. — Privatna de-peša iz Rima se glasi, da so v teku izgredi med fašisti in opo-zicijo v Parmi. Fašisti so udri-li v glavni stan organizacije voj-nih pokvorcev in grdo pretepali več invalidov. Fašistovske obla-sti je nekoliko sram tega de-ja-nja in vodja Farinacci se izgo-varja, da fašisti niso mislili na-pasti invalidov, pač pa so jim hoteli pokloniti fašistično za-tavo. Invalidi so pa bandero od-onili in zasramovali.

Druga vest se glasi, da so fašisti v Palermu napadli bivšega ministrskega predsednika Or-landa in mu razbili avto.

Vojaški manevri v Srbiji razbu-rili Grke.

Rim, 29. jul. — Iz Aten poro-čajo o veliki razburjenosti v grških uradnih krogih valed vesti, da je jugoslovanska vlada odre-dila manevre v južni Srbiji bli-zi grške meje. Druga vest, ki jo pravi Grki, se glasi, da je Jugo-slavija poslala vojaško misijo v Turčijo.

Vesti iz Jugoslavije

Antropološko društvo v Za-grebu. Nedavno se je osnovalo v Zagrebu društvo, ki bo velikega pomena za znanstveno razisko-vanje na ozemlju Jugoslavije. To je antropološki odtsek Socio-loškega društva, ki ima namen buditi v javnosti smisel za an-tropologijo in razne njene disci-pline.

Moderna antropologija kot znanost o biološkem razvoju in plemenih človeškega rodu ter o človeku kot delu žive prirode tem-elj na sodobnih pridobitvah biologije in njenih vej, posebno na veda o mendelizmu. Mnogo slavni mož se je proslavilo baš na polju antropološke študija (Niederle, Weissbach, Zucker-kandl, Auerbach, Toldt, Capus, Deniker, Pittard i. dr.).

Ozemlje Jugoslavije nudi na-ravnost obilno gradiva za inten-ziven antropološki študij. Kraj, kjer prebivajo Jugoslavlani, so bili v mnogih ozirih križišče ple-menskih in etniških stožičev že od časov krakjskega pračloveka preko turških invazij do naj-novejšega nemško-madžarskega prodiranja. Od teh zgodovinskih komponent poznamo samo neka-tere: Pelage, Tračane, Ilire, Skite, Kulte, Helene, Rnalfane, razna germanska plemena, Gote in Langobarde, Hune, Avare, Stare Bolgare, Madžare, Mongo-le, Kurde, Arbanase itd. Antro-pološko-plemenski pomen teh zmesi je velikanski, njegovo pro-učevanje je zelo važno. Pri an-tropološkem študiju lahko sode-lujejo vsi, posebno zdravniki, da-lje oni, ki se udeležujejo v šoli, v bolnišnicah, javnih ambulan-cah, pri okrožnih uradih, želez-nici in v armadi.

Antropološka sekcija zagreb-skega Sociološkega društva ima tri vrste članov: redne člane, podpornike in izredne člane. Ker ima antropologija velik pomen v praktičnem življenju in je zlasti važna z ozirom na etnologijo, so-cijalno higijeno, evgenetiko in sociologijo, je upati, da bodo pristopali Jugoslavlani brez raz-like k ti potrebni ustanovi. V našem narodu so posebno mnogo pripomogli antropologiji strokov-njaki: Truhelka, dr. Zupanič, M. Vasič, Gorjanović-Kramberger, Jova Cvijić in drugi. Bosno je v antropološkem oziru preiskal Nemeck Glueck.

Rokovnjač. Varnostne oblasti so že več let brezuspešno zasle-dovale vrlo nevarnega vlomilca in tatu, 29-letnega Janeza An-kersta, doma iz Mošenj pri Pod-brežju.

Brezdelno in pustolovsko živ-ljenje ljubeči nepridiprav je od-sedel pred nepravdom v Maribo-ru radi raznih lopovstev več let ječe. Ko je prišel leta 1920 iz za-pora, je krenil meseca aprila v Ljubljano, vdrl ponoči v Ranzin-gerjevo skladišče na Friškovicu ter ukradel nekemu ljubljanske-mu trgovcu velike množine ma-nufakturnega blaga ter usnja in vse skupaj prodal v manjših ko-ličinah ljudem po deželi. Nekaj mesecev po vlogu ga je orožnik zasačil v neki trgovini v Men-šu. Ponujal je trgovcu v nakup usnje in sicer za smešno nizko ceno, kar je zbudilo v trgovcu sum. Obvestil je orožnike, nakar ga je eden izmed njih v trgovini aretirat. Ankerst se je obnašal popolnoma mirno in odšel z oro-žnikom brez odpora proti postaji. Tik pred postopjem pa je naen-krat potegnil iz žepa samokres ter ustrelil orožnika v vrat, da se je težko ranjen takoj zgru-dil. Ankerst je nato pobegnil čez polje v gozd in odtlej je izginil kakor kafa. Varnostne oblasti ga niso mogle izslediti. Sele je-seni sta ga neko noč srečala dva orožnika na poti od Otoč na Pod-režje. Kakor hitro pa sta mu hotela napovedati aretacijo, je Ankerst zopet streljal in oba težko ranil.

Od tega dogodka je zmanjka-la za njim prav vsaka sled. Sele pozneje, ko so se ponavljali na Gorenjskem, posebno okrog Tr-žiča, vlogi vedno pogostejše, so pričeli varnostni organi sumiti, da bi bil vlomilec morda An-kerst. V domači hiši je bila izvr-šena hišna preiskava, ki je po-kazala res velike množine ukra-denega blaga, ki je bilo skrito v kletih ter podstrežju. Ankersta samega orožniki seveda niso na-šli. Prišli so ga zasledovati še intenzivneje, vendar brez uspe-ha. Dočim so ga orožniki iskali podnevi in ponoči po Tržiču, Kra-nju in večjih vaseh, pa se je zlo-

činec zadrževal v obližju domače hiše. V gozdičku za hišo si je u-redil pravi brlog, se oskrbel s hrano in pijačo in še dekleta mu ni manjkalo. Ponoči je kradel in ljubil, podnevi pa sedel skrit v brlogu, spal, jedel in pil. Več-krat je ušel tudi čez planine na Koroško, kjer se je izdal za Kleindiensta. Nasil je tjakaj u-kradene stvari in jih prodajal. Ko so mu končno postala tla na Gorenjskem okrog doma le pre-voča, se je preselil sploh na Ko-roško in sicer v okolico Celovca. Tu se je istotako preživljal s tatvinami in tekom časa organi-ziral pravcato rokovnjaško druž-bu, ki je kradla vse križem.

Te dni pa se je orožnikom ven-darje posrečilo zasačiti rokovnja-ča in ga aretirati v neki vasi pri Celovcu.

Zanimiva statistika. — Ljub-ljanski "Uradni list" objavlja zanimiv izkaz za leto 1924 o zdravstveno-statističnih razme-rah v ljubljanski oblasti. Glas-som tega izkaza znaša število prebivalcev v ljubljanski oblasti 555.852. Porok je bilo lani 4281, porodov pa 17.441. Število nezakonskih rojencev znaša 1470, mrtvorojencev pa 380.

Umrlo je lani v ljubljanski ob-lasti 9663 oseb. Umrlo so po sta-rosti: do 5 let 2791 oseb, od 5 do 15 let 279, od 15 do 30 let 884, od 30 do 50 let 1059, od 50 do 70 let 2065, nad 70 let pa 2585 oseb. Kot vzroki smrti so ugo-tovljeni: tuberkuloza v 1353 primerih, pljučnica v 659 prime-rih, prirojena življenjska slabost 657, kap 449, srčna napaka 421, nove tvorbe 308, griza 84, ak-r-latinka 74, boleznj na ranah 68, dušiljivi kašelj 53, difterija 42, trebušni legar 28, kolera infan-tum 39, otročniška vročica 21, kolera nostras 1, ošpice 24, dru-gre infekcijske bolezni 54.

Največja morilka med našim ljudstvom je torej tuberkuloza, ki je zahtevala lani 1353 žrtve. 4910 oseb je umrlo valed drugih naravnih smrtnih vzrokov, 296 oseb je umrlo valed slučajnih smrtnih nezdod in sicer: utonilo jih je 66, opeklo se jih je 83, vsled preveč zavzete alkohola jih je umrlo 12, pri padcu se jih je ubilo 44, zmrazilo jih je 10, povoženih je bilo 25, drevo jih je ubilo 16, po nesreči ustrelje-nih je bilo 10, v rudniku zasutih 9, v dimu se jih je zadušilo 7, isto toliko se jih je po nesreči obesilo, hloh jih je ubil 6, tlilnik si jih je zlomilo 6, električni tok je ubil 3, eksplozija v rudniku 3, strela je ubila 4, konj je ubil 2, 2 sta si pretresla možgane, 1 je ubil nagrobni kamen, 1 epileptični napad, 1 je padel s strehe, 1 se je zadušil s plinom, 18 jih je izkrcavalo, 8 so se ponesrečili na Triglavu, 3 ženske so se zastru-pile in sicer ena z živim srebrno-m ena z gobami, ena pa iz nepre-vidnosti, 1 je bil ubit pri strelja-nju z možnarji, 1 je voz zmec-kal, 1 ženska pa se je ponesreči-la v tovarni. Samomor je izvr-šilo 77 oseb (med temi se jih je 30 obesilo, 20 ustrelilo in 11 u-to-pilo). Umorjenih in ubitih je bi-lo 45 oseb.

ŠE 15 STAVK KROJAŠKIH DELAVCEV ODREJENIH.

Te delavnice niso unifikizirane.

New York, N. Y. — V kroja-ški industriji se stavke nadalju-jejo v New Yorku. Odrejenih je bilo petnajst novih stavk. Te de-lavnice niso bile organizirane in stavka je bila odrejena za pri-znanje unije. Preje je bilo odre-jenih osemnajst stavk in od teh je izravnanih šest.

Najbolj trd boj je v delavni-cah International Tailoring kom-panije.

Slabo poplačana poštenost.

Dallas, Tex. — Donald Ball, 18-letni sel, je v pondeljek po-bral na cesti denarnico, v kateri je bilo \$3600 v bankovcih in \$1600 v čekih, skupaj \$5200. Fant je takoj nesel denar neki družbi, katere ime in naslov je našel v denarnici in dobil je — en dolar nagrade.

Oficijelno žalovanje za Bryanom.

Washington, D. C. — Pred-sednik Coolidge je odredil, da se zastava na kapitolu in vseh jav-nih poslopih spusti na pol dro-ga v znak žalovanja za W. J. Bryanom iz razloga, ker je bil kongresnik, polkovnik v armadi in državni tajnik.

Za naše gospodinj

Sveže neopajne pijače.

Ananasova (pineapple) limo-nada je oavežljna pijača prijet-nega okusa. Narediš jo, ako vzameš dve skodelici zmešanih ananasov skupno s sokom, dve veliki žlici limonovega soka in dve skodelici ledeno mrzle vode. Običajno taki limonadi še prida-je v kozarec par kosov ledu.

Ribizljev punč. — Vzemi sko-delico sladkorja in štiri skodeli-ce ribizlj (currant, rdeče grozd-jiče), skodelico vode in limonov sok. Sladkor kuhaj z ribizljem toliko časa, da je grozdjiče meh-ko. Pridaj vode, precedi in po-stavi na hladni prostor. Pridaj dve veliki žlici limonovega soka in na vsak kozarec pijače daj polovico tega ribizljevega siru-pa in polovico vode. Voda mora biti ledenomrzla. Zdaj je za ri-bizelj že malo pozna sezona, a ribizelj se lahko nadomesti tudi z ribizljevo marmelado, pri čemur pa je treba nekoliko več vo-de.

Ledena čokolada. — Za to pi-jačo potrebuješ dva kvadratna kosa grenke čokolade, strojene v dveh skodelicah mleka (evapo-rirano je skoraj boljše). Pri tem mora biti pridanih dve skodelici vode in tri žlice sladkorja. Na-redi pa se tako: Na drobno na-strgaj čokolado, zmešaj jo z vo-do in grej na šibkem ognju, dok-ler se čokolada popolnoma ne raztopi. Mleko, ki mora biti ne-koliko razredčeno z vodo, zavri, tedaj pa pridaj čokolado in sla-dkor ter mešaj toliko časa, da je vse lepo raztopljeno. Kuhaj deset minut v dvojnem kotliču (double boiler), tako da se ti ne prižge. Pri tem tepi tekočino toliko časa, da se peni. Shladi jo, ko z njo postrežeš pa jo na-lij v visoke kozarce in če moreš pridaj par koščkov ledu.

Medeni punč. — Zmešaj pred-no s pijačo postrežeš en kvart ingverjevega piva (ginger ale), en pajnt grozdnega soka, dve li-moni in sladkorja po okusu.

Metina pijača. Zanje potre-buješ ducat metinih vršičkov, pajnt soka od robidnice, malin ali borovnic in tri žlice limonovega soka. Dobro zmelji metine vršičke in njih polži v lonec z edim pajntom zdrobljenega le-du. Pridaj jagodni in limonov sok, kakor imenovano in pridaj še kvart mrzle vode.

Redilna jajčna pijača. Vzemi 1 jajce, preko soli, 3 žlice sla-dkorja, dve žlici jagodnega ali češnjevga soka, dve ali tri žli-ce dobrega mleka zmešanega z enako količino vode in pet mu-škastih orehov (nutmeg). K jajčnemu beljaku pridaj soli in tepi toliko časa, da je strjeno. Nato tepi rumenjak in dodaj sok od jagod ali češenj ter sladkor. Zmešaj skupaj mleko in jajce, zlij vse skupaj v visok kozarec ter povrhu potresi zdrobljene orehe. Postrezi s pijačo takoj.

Ingverjev punč. Zanj potre-buješ tri žlice ingverjevega (ginger) sirupa, tri žlice limo-novega soka in dve žlici anasovega soka. Vse skupaj zlij v ko-zarec in pridaj ledu in vode.

Slovenska Tiskarna
Chicago, Ill. 17. Junija 1929.
v slovenskem jeziku

Podperna Tiskarna
Chicago, Ill. 17. Junija 1929.
v slovenskem jeziku

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cinkgr: podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 1, Box 182, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blaginjak John Vogrich; urednik glasila Jozo Zavrtanik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

Martin Zeleznikar, predsednik, Box 276, Harborton, Ohio; Francis A. Taucher, 2827 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Križmančič, 18111 Be-nington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 3623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Terrell, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 256, Moon Run, Pa.; Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross Kana, za jugoslovd. Frank Kluh, Box 399, Chisholm, Minn., za sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 2653 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.; Richard J. Zavrtanik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chi-cago, Ill.

Združitelni odbor:

Predsednik: Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; John Owen, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Ollip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6223 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZORI! — Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem gradu, se vrši takole:

VSA PJEKA, ki se nanaša na poslo gl. predstojnika se naslovi: Pred-sedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE EADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajni-stvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE EADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošilja na naslov: Blaginštvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pošiljke glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru na naj pošilja na Paul Bergerja, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgornj.

Val prisilni na gl. porotni odsek se naj pošilja na naslov: Martin Zeleznikar, Box 276, Harborton, Ohio.

Val dopisi in drugi spisi, namanila, spisal, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

čakati, dokler vas oblasti ne ob-vestijo.

VPRAŠANJE: Živim v m-lem mestu v zapadni Pennsylvaniji, kjer ni nikakega natura-lizacijskega urada. Ali mi bo treba iti v Pittsburgh k na-turalizacijskemu izpraševaltelju (examiner)? Prošnjo sem na-mreč poslal examinerju v Pitta-burgh. — ODGOVOR: Nikakor ne. Zaslisanja se vršijo v me-stih blizu bivaličev proslincev. Za-stopnik naturalizacijskega ura-da pride na določen dan v bližnje mesto, kjer je sedež naturaliza-cijskega sodišča, da izprašuje stranke. Ko dobite poziv, bo že v njem natančno navedeno, kje in kdaj naj se zgledate.

VPRAŠANJE: Prišel sem v Ameriko pod krivim imenom in sedaj rabim popolnoma druga-ko ime. Kaj naj storim da pri-držim ime, pod katerim sem tu-kaj znan? — ODGOVOR: Na-vedite vse te podatke v takozva-ni "predhodni tiskovini" (Form 2214). Drugače se zna zgoditi, da ne morejo najti zaplaka o vašem prirodu. Sodišče vam bo brzkone dovolilo, da pridržite i-me, pod katerim ste dosedaj ži-veli v Ameriki, ako v tej tisko-vini označite, da tako hočete.

VPRAŠANJE: Služil sem v ameriški vojni tekom vojne, ali nisem bil naturaliziran. Kaj naj sedaj storim, da postanem ame-riški državljan? — ODGOVOR: Ker je pretekel rok, ko so velja-le posebne olajšave za bivše vo-jake tekom svetovne vojne, tre-ba, da v svrhu naturalizacije po-stopate kot vsakdo drugi, t. j. morate dobiti prvi papir in po dveh letih vložiti prošnjo za na-turalizacijo, ako ste vsega sku-paj vsaj pet let v Združenih dr-žavah.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v sloven-skem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TI-SKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.

Dr. N. Korun:

Moje letovanje

I.

Mrtva sezona se je bližala. In tisti, ki so si bili kaj prihranili, zlasti pa oni, katerim so bile rojenice že v zibel nasule dukatov, so delali načrte, kam da polete za dobro počitnik. Meni pa, ki sem bil že odnekaj slab financier, na svet sem pa tudi prišel popolnoma gol, si o izbiri letovišča ni bilo treba beliti glave. Najpreprostejša matematična operacija s številkami, ki predstavljajo moj budget, je pokazala neovrženo, da je zame edino mogoče letovanje v Ljubljani. Sicer bi pred nekaj meseci ne bil verjel, da bom tako na slabem. Takrat sem bil še trdno uverjen, da se povzpnem tudi jaz kdaj med denarne mogotce in imetnike avtomobilov, sicer ne po varčnosti ali dedščini, pač pa po ramah svoje neveste.

Namreč edina hči bogatih staršev, gospodična Meta Pok, se je bila zagledala vame, čemur

se slednjič ne bo čutil, kdor pozna mojo zunanost in notranost, ter se je zaročila z mano.

Pa do trpkoga spoznanja, "da svoj čoln po sapi sreče, komur sovražna je, zastoj obrača."

sem moral tudi jaz priti. Zaroka z Meto Pok se je nenadoma razdrila in bil sem spet tam, kjer poprej. In pa zavoljo kakke lapa-lije se je razdrila! Velja poslušati, potem pa soditi!

Nekoč, ko že ni bilo daleč od zaroke do poroke, je prodira na dan moja kmetavzarska narava, da sem se izpozabil in si začel v Metini navzočnosti obrezavati nohte. Zdal bi jo pa bili morali videti, kako je vzrastal! Vse sem ji bil, samo to ne, kar sem v resnici. In ker od pričetega posla justement nisem hotel odnehati, že zato ne, da bi že pred zakonom ne kazal slabotne prijenljivosti nasproti njeni trmi, dala je beseda besedo, Meta pa meni slovo, prav ko so bili obrezani vsi nohti razen onega na mezinu leve roke. V spomin in iz pietete do tako trpko končane lju-

bezni nosim pa še danes ta nohet neobrezan.

Torej, da nadaljujem odondod, kjer sem prišel: Ona višja sila, ki tiči v mojnji, vezala me je na letovanje v Ljubljani. In jaz sem se ji vdano uklonil, ne da bi me bilo stalo kakih posebnih notranjih bojov. Misli sem si: Če že mora biti, pa bodi; saj tudi v Ljubljani ne bo napak. Da, celo v prilog nje so govorili različni razlogi, razlogi udobnosti, zabave in navade.

Da imam v Ljubljani udobnosti, kakršnih bi ne imel drugod, je lahko verjeti; pa tudi kar se tiče zabave, bi bil težko kje na boljsem. Tukaj mi delajo kratkočasje prijatelji in cviček, pojma, ki sta, kar se tiče mojih prijateljev, nerazdružna. Da bi po dolgem iskanju slednjič že tudi kje druge našel cviček enakoga nomena, ki se toči v gostilni Pri Raci, sicer ne oporekam, a večeno pa oporekam, da bi dobil tudi kje druge družbo enakoga onega, ki se zbira okrog vegaste mize Pri Raci. In cenjeni čitatelj se prepriča tekom pomenka sam, da i-

mam prav, ko izučam to navidezno smelo trditve.

Končno pa da pridem k razlogu navade, v pojasnilo tole: Sicer je stvar res precej smešna, pa je resnična, in ker je v moji navadi, moram vsekakor računati z njo. Vajen sem namreč štirikrat na dan iti skozi Zvezdo in dvakrat na dan v posvetovalnico; sicer bi ne imel pravega teka, niti trdnega spanja. Kako bi pa bilo z mojim tekom in spanjem v kraju, kjer ni ne Zvezde, ne posvetovalnice? S samim markiranjem ni nič. O tem sem se prepričal lani, ko sem, živčev na kmetih, iz hrepenenja po Zvezdi in posvetovalnici markiral neki gozdič za Zvezdo in nek šupo za posvetovalnico. Vendar iluzija je bila prešlaba, ker v gozdu ni bilo šetavk, ki bi bil z njimi pokoketiral, v šupi pa ne učenega tovariša Drena, da bi se bil z njim o grški črki digammi prepirlal.

Napol prišeljen, napol zadovoljen sem sklenil torej ostati čez počitnice v Ljubljani. Ker je pa za modernega človeka letovanje vendar potrebno, sem začel letovati kar v Ljubljani.

Najprej sem svoje pohode skozi Zvezdo in v posvetovalnico omejil za polovico. S tem sem pridobil toliko časa, da sem se lahko šel vsak dan kopat v Gradaščico. Da bi pa združil vodno kopel z zračno, sočino in pešeno, kopal sem se na prostem. In te kopeli, združene s pametno dieto, to je s primerno količino Račjega cvička, delovale so bolj name, kakor bi delovale Karlove vari s svojimi toaletami ob potih.

Da bi pa okusil še druge prijetnosti bivanja na kmetih, sem hodil zajtrkovat na Vič, malicat pa na Posavje. Pri tej priliki pa sem si izbral sedež tam kje na dvorišču blizu gnoja, ker sem bil in sem še vedno trdnega mnenja, da letovišar na kmetih zaužije vsak dan tudi precejšnjo porcijo pohlevnega vonja. In vsakokrat se mi je rezal prav na debelo.

Nekoč pa sem se celo vrgel v svojo špeharsko turistovsko obleko ter sem goli koleno in z nahrbtnikom na hrbtu napravil turo v Mestni log, kjer sem pod nekim grmom piknikal. Bilo pa je to ravno tisti dan, ko so ljubljanski redarji priredili po Mestnem logu lov na barabe in barabule. Tako je tudi moje ležišče izvohal neki civilno preoblečen policist in se mi previdno približal. In že je odpiral usta, da bi izrekel besede: "V imenu postave", in že je odpenjal suknjo, da bi pokazal znak svoje oblasti, kar si premislil, pač menda, ker se mu je zdela moja fiziognomija vendar preinteligentna. Izpraševati pa me je začel o tem in onem, in ko je izvekel iz mene vse, od datuma, kdaj da sem bil rojen, do datuma, kdaj da se je razdrila moja zaroka z gospodično Meto Pok, me je šele spoznal.

"Ah, da!" je rekel; "kaj ne, vi ste tisti gospod, ki hodi vsak dan po štirikrat skozi Zvezdo?" — Bil je namreč tista številka, ki ima svoje stojišče v Zvezdi. "Tako je; štirikrat, oziroma zdaj v počitnicah dvakrat. Vendar, vi mož postave, zapomnite si, da vam nihče ne daje pravice motiti piknik in nadlegovati ljudi mojega družabnega stanja in ugleda, ki niso nič zakrivil in brez mrmranja plačujejo visoke mestne doklade!"

Tako sem se razkoračil, ko sem videl, da se mi ni treba ničesar več bati, in samozavest mi je rastla, čim večja je bila zadrega redarjeva. Ta je pa jecljal: "Aprostite gospod! Danes lovimo po Mestnem logu barabe, in ker ste tako čudno opravljeni, mislim sem —". Nadaljnje besede so mu obtičale v grlu in njegova sreča, da so mu; zakaj jaz sem postajal že vrazjedivji.

"Bomo videli, da je še pravica na svetu!" sem vpil za njim, ko je prihuljeno odhajal.

Vendar v strahu, da bi ne prišla kak druga številka, ki bi me ne spoznala tako kmalu, hitro popiknikam ter odidem domov, sicer s svetim srdom v arcu, vendar ponosnih in umerjenih korakov kakor turist, ki se vrača z nevarne, pa srečno prestale ture. Zlasti sem se ponašal s praskami na kolenih, ki sem si jih nadel, ko sem nerodno legel pod grm.

Moja ogorčenost zaradi opisane barabake afera v Mestnem logu pa je bila tolika, da sem, prišedši domov, takoj sedel k pi-

salni mizi in začel o njej pisati dopis za tisti slovenski list, ki zabavlja čez vse, samo čez svojega urednika ne. Ker sem bil pa zavoljo silne razburjenosti tako malo zbranih misli, da razen napisal: "Kaj vse se more pripetiti ljubljanskemu davkoplačevalcu?" nisem vedel naprej, opustil sem to nakano. Namerjal pa sem naprositi svojega prijatelja mestnega odbornika, da bi v prvi seji mestnega zbora stavil na župana krepko interpelacijo o tej zadevi. Vendar moje dobro srce in zgledna požrtvovalnost, ki zaradi nje vedno podrejam svoje osebne koristi skupnim težnjam svoje stranke, odvrnili sta me tudi od te namere. In to je bilo gotovo lepo od mene; zakaj interpelacija bi sigurno tako zelo razburila duhove mestnih očetov, da bi se zamajal stolec županov, dozdej zgledna disciplina v stranki bi se pa začela rušiti.

Tako torej sem s posnemljanja vredno samozatajo več koristil narodni stvari kakor tisti, ki daruje dve kroni kakemu narodnemu društvu. In vendar se njegovo ime objavlja v vseh časopisih, dočim se je moje imenovalo le v zakajenih gostilniških prostorih, kjer so se na moj račun zbijale neslane šale in delali pikri dovtipi.

Sploh bodi pri tej priliki in na tem mestu Bogu potoženo, da me naša žurnalistika prav nič ne vpošteva. Dozdej se je bralo moje ime samo dvakrat v listih, pa še tedaj brez "gospod" in drugih naslovnih pritlikin. Prvič je bilo, ko sem v Selenburgovi ulici povozil s kolesom neko štorčljasto mlekarico s Posavja, in ker sem jo, ko je bila že na tleh, tudi še pohodil, sem ji moral plačati za bolečine in mleko prav visoko odškodnino. Drugič pa, ko sem bil klican k sodišču kot priča zaradi nekih neumnih klofut, ki sta z njimi drug drugega obdelavala dva moja ljubezniva prijatelja o priliki neke burne debate v gostilni Pri Raci.

Poskrbeti pa hočem, da bo to v prihodnje drugače. Ko se razpišejo nove volitve, bom tudi jaz kandidiral, in ni hudič, da se ne bi začeli tedaj naši časniki zanimati zame in moje zadeve. Boste že videli, kolikokrat in v kolikih inčedah bodo pogreli omenjeno afero, ki sem jo imel z mlekarico s Posavja.

(Dalje prihodnjič.)

OHIJSKI PRIDIGAR POSTAL PROHIBICIJONISKI RAVNATELJ.

Chicago, Ill. — Rev. B. E. Ewing, pridigar iz države Ohio, postane prohibicijonisti ravnatelj v državi Illinois. On nadomesti ravnatelja Percy Owena, ki je bil formalno suspendiran. Novi ravnatelj je takoj odredil, da naj bodo vrata vseh njemu podrejenih uradov zaprta, samo vrata njegovega urada ostanejo odprta častnikarskim poročevalcem.

ALI ČITATE

dobre knjige?

Tedaj naročite knjige Književne matice

S. N. P. J.

Človeku je potrebna duševna hrana kakor telesna. Največje zlo za delavca je neznanje. Čimbolj je delavec neveden, tembolj ga izkoriščajo od vseh strani. Dobra knjiga je največji sovražnik nevednosti in duševne teme. Delavec se mora učiti; vzeti si mora sam, česar mu ni dala revna šola. Čitati mora dobre knjige.

Ako ste ukažljivi, če hrepenite po izobrazbi in duševnem razvedrilu, ako želite čitati povesti iz delavskega življenja, spoznati nekatere naravne resnice in če se hočete seznaniti s temeljnimi pogoji angleškega jezika, naročite si sledeče knjige:

Slovensko-angleška slovnica	\$2.00
Zajedalci	1.75
Zakon biogenesije	1.50
Jimmie Higgins	1.00
Pater Malaventura	1.50

Kdor naroči Zajedalce in Zakon biogenesije skupaj, dobi obe knjigi za tri dolarje.

Vse te knjige so lično in trpežno vezane. Poština je všteta. Naročilu priložite denar.

Naročila za vse gori omenjene knjige prejema

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

2657 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (July 30. 1925) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljeno, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljeno vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi drštveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Ciceru za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

PREKLIC.
S tem preključem vse, kar sem govoril o mrs. Lahmar, da ni resnica in obžalujem to dejanje. — Joe Podobnik, Avella, Pa. — (Adv.)

SLOVENKA
samska iščem službo za domačo hišna dela. Sem srednje starosti. Sem privolji tudi se seznaniti s Slovencem isto srednje starosti, mora biti naprednega mišljenja in mirnega značaja v svrhu ženitve. Ponudbo je poslati pod naslov: Slovenka, 2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poštno in se preprizajta, da je doma pri kuhanju vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladničarjem in v posojalnice dajemo damo primerno plačilo pri večjih naročilih. Pišite nam informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Agitirajte za "Prosveto"

MEDVLADJE

SOCIALEN ROMAN.

Spisal Jože Pahor.

(Dalje.)

Večerjo je komaj okusil, koj potem se je odpravil v hotel ter si naročil pijačo v stransko izbico, kjer so se nekateri domači gostje najrajši zbirali pozimi in ki mu je bila posebno ljuba. Postregla mu je Stana, ki je bila zvedela o odslovljenem delavcu, in takoj očitala:

— Ali je res, da ste poglani k vojakom o četa treh otrok?

Rojnika je iznenadilo, ni pričakoval tega očitka. Opravičeval se je, da ni dela, da se je delavec spozabil, dekle pa je vsemu ugovarjalo.

— Brez srca ste! Drugi bi ne bil storil tega!

— In lahkomišeln! — je pristavil Rojnik. — Ne očitaj mi, sam sem si že! Kesam se!

Stana ga je gledala iznenadena, zdelo se ji je nemogoče, da bi mladi mož govoril resno. — Žal mi je in rad bi storil marsikaj, da bi popravil. Svetuj mi!

Rojnik jo je opazoval, krepko, zdravo, lepo in čakal njene besede. Stanin temnopolti obraz se je razsvetlil, črne oči so se ji svetile. Ničesar ni odgovorila, menila je, da tvorničar ne govori resno.

— Ne, — je spregovoril spet Rojnik, — nisem prišel po nasvet, govoril bi rad nekaj važnejšega s teboj, Ali se ti mudi?

Naslonjen je bil ob mizo, roke je imel prekržane na prsih. Vina se ni še dotaknil, kar je dekle tudi opazilo. Imela je čas, ker je Rojnik izbral tako uro, ko ni bilo po navadi nikakih gostov.

— Ali si dobila vrtnice?

— Hvala zanje! Tudi ta je vaša, če kaj poznate!

Pokazala je rumeno rožo, ki si jo je bila pripela na prsi, na bel, svežedehteč predpasnik.

— Ali veš, kaj vrtnica pomeni?

— Kaj neki? — je vprašalo dekle.

— Ko bi tudi vedela, ne bi verjela, kakor ne veruješ mojim besedam!

Rojnik je pomislil in iskal besede, dekle je pričakovalo.

— Ne veruješ in morda si imela nekoliko prav. Videla si moje življenje in veš, da ni bilo dobro, veš, da sem vozil z napuščenimi vojkami in nisem gledal kod.

Postal je, čudeč se, kako lahko govori in kako je beseda vsa drugačna kakor po navadi.

— Ne vem, morda bi šlo tako dalje, do dna, ko bi ne bil srečal tebe. Izpraševala si mi vest, dasi morda še slutila nisi, kdaj. Videl sem, da je zdravje v tebi, in še jaz sem ga postal deležen. Boljši človek se je oglašil v meni, in čeprav se šele borim, vendar čutim, da sem močnejši od zlih nagonov.

Zopet je postal, besede se mu niso zdele prave, plehka samohvala je bila v njih.

— Ne, preveč sem dejal. Le dvigniti se skušam, saj si opazila, kaj ne?

Stana ni odgovorila, še vedno jo je tlačil dvom, da se Rojnik šali z vso to razlago.

— Saj si opazila, ne? — je silil strastneje.

— Povej, priznaj mi odkrito, prosim te!

— Saj vidijo vsi, — je odgovorila mirno, — pa pravijo, da se polagoma unašate, ker so leta za vami!

— Ne, ne! Moja pot bi šla premočrtno navzdol in vse bi šlo, kar je z menoj v zvezi. Samo enkrat pogled na moj vrt, v mojo hišo!

Obtičal je, misel se je naenkrat razvila.

— Da, ogledati si moraš, da mi boš verjela! Opazoval jo je, kri ji je plala v obraz.

— Čemu naj si ogledam? Ali ne veste, da bi se mi smejal, da bi govorili o meni?

— Pridi, moraš priti! — je vzkrikel Rojnik in stisnil pesti. — Samo zine naj kdo! —

— Ljudje so zlobni, ni jim mari, če dela-jo krivico!

— Saj prideš, reci, da prideš! — je šilil Rojnik, kakor bi bila v tem vsa teža odločitve, vsega, kar se je razvilo med njima.

— Saj ni od danes, kar govorim ta trenutek, saj je dolgo zorelo v meni! Premislil sem

dobro, preden sem ti vse to povedal, tebi ni treba premisljati! Saj veš zdavnaj, da te ljubim! Odkrito mi povej, ali res ničesar ne čutiš zame?

Rojnik je govoril razburjeno, hitro in glas mu je vztrepetal. Dekle je molčalo, le prsi so se ji dvigale hitreje. Trenutek jo je prevzel, verjela je mlademu možu in oči so se ji motno zalile. Rojnik je zapazil in dvignil obe roki na njeni obli rameni.

— Torej se nisem varal, Stana? — jo je strastno vprašal. — Torej si vedela, kaj se je godilo z menoj? Si pozabila, kar sem ti storil slabega, si pozabila onega človeka, ki je taval v mraku in vedel, da je svetloba?

Dekle je molčalo, le nje drget je govoril Rojniku.

— Samo dotlej še počakava, da se konča vojna! — je dejal in jo objel, ne da bi se mu mogla ubraniti. A že v objemu se je ovestila in rdečica zadreg je ji prelila obraz. Izvila se je in umaknila bi se bila, da ni Rojnik obdržal njenih rok v svojih.

— Kaj to pomeni, Stana? Ali se ne strinjaš? Ali mi ne veruješ?

— Dvomim! — je spregovorila, obotavljajoč se. — Ne bo dolgo, da boste obžalovali, kar ste govorili. In bolje bo tako! Bolje bo, da se kesate samo besed!

Hotela je oditi, pa je ni pustil.

— Ali hočeš dokazov? — Samo reci, da dokazem! Moj sklep je trden, tako danes kakor čez leto! In veruj mi, ničesar drugega nečem, samo veruj!

Toda Stani je bilo, kakor da medli in še ji izgubila lep sen, ki ga je za trenutek nekaj pričaralo pred oči. Otrpela se je vsega in trpkosti resnica se ji je spet približala.

— Ni mogoče, — je rekla mirneje, — predaleč sva narazen, vse naju loči.

— Videla boš — — — je še dejal Rojnik, pa se mu je iztrgala in odšla v kuhinjo.

Rojnik je še stopil za njo, potem pa se obrnil in natočil vina.

— Prav ima! Nisem zaslužil njenega zupanja, tak, kakršen sem bil.

Dekle pa je odhitelo v svojo sobo, zakaj v kuhinji bi ji vse brali z obraza. Sedla je kakor omamljena od opojnega vina, se zamislila in skušala premagati nejasno bolečino.

6.

Naslednje dni je Stano vendar še mučilo Rojnikovo razkritje. Dasi mu ni povsem verjela, povsem brezčutna ni bila za lepega moža, in tiha nada se ji je zagneznila v srcu. Rojnik je zvečer redno prihajal v hotel, a ni popival in tudi vsiljiv ni bil. Zadoščalo mu je, da je govoril z dekletom, o čemerkoli, čeprav le vsakdanjosti. Kar je povedal oni večer, sta vedela sama, bila je njuna lepa tajnost, ki je ni oskrniti z vsakdanjo besedo. Rojnik se je zdelo odveč, ponavljati dekletu, kaj čuti do nje, najboljši dokaz se mu je zdelo trezno, novo življenje, docela nasprotno vsemu onemu, ki ga je imel za seboj.

— Torej v Gorico greš? — je skrbno izpraševal Stano. — Čemu greš v Gorico? Ikaat službe?

— Starše obiskat, ker že dolgo nisem videla očeta!

— Samo če ne misliš odtod! — je mučilo Rojnika. — Bal se je, da hoče dekle presekati vsako vez, preden se še utrdi, in da mu tudi zdaj ne veruje, kakor mu ni nikdar.

Stana še ni bila videla očeta, odkar se je vrnil, dasi je bila že večkrat sporočila, da pride domov. Slak je bil nevoljen, dasi je že sprevidel, da v rodbini ni prostora še zanjo. Zena mu je še vedno hiralna in zdravnikova pomoč ni nič zalegla. Stani so popisali, kako je na domu, in oče ji je tem bolj zameril, ker ni imela toliko časa, da bi jih obiskala. Trdo jo je prijel, ko je naposled prišla, in očital, da se je rodbini izneverila in da je menda samostojna, neodvisna dama. Vzlic očitkom jo je ogledoval s toplim pogledom, zakaj razvila se je bila, odkar je ni videl, razcevela vzlic letom skrbi, dela in pomanjkanja. Zdravje ji je bilo na lelih in v očeh razum in v govoru sigurnost, lastna vsem v rodbini, in neporušna dobra volja, trdovraten optimizem.

(Dalje prihodnjič.)